

Hyvinvointitoimiala, Omaishoito

1.1.2019

Omaishoidon tuen myöntäminen ja palkkioluokkakriteerit

Mitä omaishoidon tuki on?

Omaishoidon tuella tarkoitetaan omaishoidon tuesta annetun lain (2005/937) mukaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotioloissa tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi maksettavaa hoitopalkkiota ja palveluja, jotka määritellään hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmassa.

Omaishoidon tuen piiriin otetaan ensisijaisesti ne eniten hoitoa tarvitsevat henkilöt, joiden toimintakyky ja suoriutuminen ovat siinä määrin alentuneet, että he kotona asumisensa turvaamiseksi tarvitsevat jatkuvaa henkilökohtaista hoitoa ja huolenpitoa. Edellytyksenä on, että tuen saamisen vaihtoehtona ovat kunnan kotihoidon palvelut tai laitoshoido.

Omaishoidon tukena myönnetään hoitopalkkio omaishoitajalle ja lisäksi mahdollisesti omaishoitajaa tukevia palveluja. Palveluina voidaan myöntää hoito- ja palvelusuunnitelmassa määriteltyä henkilökohtaiseen hoitoon ja huolenpitoon liittyvää lisäpalvelua pääsääntöisesti palvelusetelienä.

Omaishoito on aina henkilökohtaiseen hoitoon ja huolenpitoon annettavaa apua, ei ainoastaan kodin ulkopuolista asiointia eikä kodinhoidollisia töitä.

Omaishoidon tukea ei myönnetä, jos muut palvelut turvaavat hoidon ja huolenpidon paremmin kuin omaishoidon tuki.

Tuen hakijalla ei ole subjektiivista oikeutta tuen saamiseen, vaan etuus on määrärahasidonnainen ja sen saaminen perustuu kunnan harkintaan.

Solmiessaan omaishoitosopimuksen hoitaja sitoutuu ilmoittamaan poissaoloista ja olosuhteiden muutoksista. Muutoksista ilmoitetaan omaishoidon asioita hoitavalle omaishoidon ohjaajalle tai palveluohjaajalle. Omaishoidontuki ei ole ulkomaille myönnettävää palvelua. Jos ulkomailta oleskelu kestää yli kolme viikkoa, maksu keskeytyy. Jos ulkomailta oleskelu jatkuu yli kolme kuukautta, sopimus irtisanotaan.

Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Sopimus lakkaa olemasta voimassa sen kuukauden lopussa, jona hoidettava muuttaa pois Turusta, siirtyy laitoshoidon, asumispalveluihin, ympärivuorokautiseen hoitoon, kotihoidon palveluihin tai kuolee.

Sopimus omaishoidon tuesta voidaan purkaa välittömästi, jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden.

Hyvinvointitoimiala, Omaishoito

1.1.2019

Omaishoidettava henkilö

Omaishoidon tukea voidaan myöntää, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee päivittäistä hoitoa ja huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää kotona omaishoidon tuen avulla. Hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva.

Hoitoa tarvitsevan henkilön kotikunnan tulee olla Turku.

Omaishoitaja

Omaishoitajalla tarkoitetaan hoidettavan omaista tai läheistä, joka on tehnyt omaishoitosopimuksen.

Omaishoitajan tulee olla 18 vuotta täyttänyt. Hänen terveytensä ja toimintakykynsä tulee vastata omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 3§:n asettamia vaatimuksia, jotta hän kykenee kantamaan kokonaisvastuun hoidettavasta sekä takaamaan hänelle asianmukaisen ja turvallisen hoidon. Hoitajan edellytyksiä hoitotyöhön voidaan tarvittaessa arvioida eri toimintakykymittareita käyttäen.

Omaishoidon tukea myönnettäessä arvioidaan hoidon olevan hoidettavan edun mukaista ja otetaan huomioon hoidettavan henkilön mielipide.

Jos hoitaja ei täytä omaishoidolle asetettuja kriteerejä, voidaan hoidettavan hyvinvointi turvata omaishoidon tuen sijasta muilla tarpeenmukaisilla sosiaali- ja terveystalvuluilla.

Omaishoitaja asuu samassa taloudessa hoidettavan kanssa tai hän asuu riittävän lähellä hoidettavaa, jotta päivittäinen hoito ja huolenpito toteutuvat.

Palkkioluokat

Hoitajalle maksettavan hoitopalkkion suuruus määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Palkkioluokkia on kolme. Hoidon ja huolenpidon tarve selvitetään kaikissa tapauksissa yksilöllisesti. Hoitopalkkiota tarkistetaan kalenterivuositain palkkaindeksin mukaan.

Palkkioluokkien kriteerit ovat tämän liitteen seuraavilla sivuilla.

Hyvinvointitoimiala, Omaishoito

1.1.2019

Omaishoidon tuen hakeminen ja käsittely

Hakeminen

Omaishoidontukea haetaan täyttämällä hakemus, johon liitetään enintään 6 kuukautta vanha lääkärintodistus tai hoitokertomus (epikriisi) tai voimassa oleva kuntoutussuunnitelma, joista selviää omaishoidettavan toimintakyky. Edellä mainituista asiakirjoista voi ottaa kopiot hakemuksen liitteeksi. Hakemus liitteineen tulee toimittaa hakemuksessa olevaan osoitteeseen. Hakemusta ei voida ottaa käsittelyyn ilman tarvittavia liitteitä. Hakemuksen liitteet tulee toimittaa 3 kuukauden tai erikseen määritellyssä määräajassa, jotta asiasta voidaan tehdä päätös.

Arviointi

Kriteerien täyttymistä arvioidaan aina kotikäynnillä hoidettavan kotona. Apuna käytetään hakemuksen mukana toimitettuja asiakirjoja. Asiantuntijaryhmässä tapahtuva arviointi tehdään kokonaisvaikutusten, ei yksittäisten kriteerien perusteella.

Hoidettavan kodin tulee olla olosuhteiltaan hoidettavan terveyttä ja hyvinvointia tukeva. Lisäksi kodin tulee olosuhteiltaan mahdollistaa hoidettavalle annettava hoito.

Kotikäynnillä on mahdollisuus hoitajan ja hoidettavan tarpeen mukaiseen palveluohjaukseen. Kerrotaan omaishoitotilannetta tukevista sosiaali- ja terveydenhuollon etuuksista ja palveluista sekä kolmannen sektorin tarjoamista palveluista.

Päätös

Omaishoidontuesta tehdään viranhaltijan päätös, johon on muutoksenhakuoikeus. Omaishoidon tuki myönnetään pääsääntöisesti toistaiseksi. Erityisestä syystä päätös voidaan tehdä määräaikaisena.

Sopimus omaishoidontuesta

Omaishoidon tuesta laaditaan omaishoitajan ja kunnan välillä sopimus, jonka liitteenä on oltava hoito- ja palvelusuunnitelma.

Omaishoitaja ei ole työsopimuslain (55/ 2001) tarkoittamassa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Omaishoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaisissa (549/2003). Omaishoidon tuesta hoitajan kanssa sopimuksen tehneen kunnan on vakuutettava hoitaja työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella.

Hoito- ja palvelusuunnitelma

Omaishoidon tuesta laaditaan yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma. Hoito- ja palvelusuunnitelma sisältää omaishoitajan antaman hoidon määrän ja sisällön, muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen määrän ja sisällön, omaishoitajan hoitotehtävää tukevien palvelujen määrän ja sisällön, sekä miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan vapaan, terveydenhoitoon liittyvien käyntien tai muun poissaolon aikana.

Suunnitelmalla varmistetaan omaishoidon toteuttaminen siten, että omaishoito yhdessä muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa turvaa hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävät palvelut.

Suunnitelmaa pyritään arvioimaan kerran vuodessa. Sopimusta tarkistetaan hoito-olosuhteiden muuttuessa sekä tarvittaessa hoidettavan tai omaishoitajan pyynnöstä.

Hyvinvointitoimiala, Omaishoito

1.1.2019

Omaishoidon tuen palkkion maksaminen

Omaishoidon tuen palkkio maksetaan omaishoitajalle. Maksupäivä on kuukauden viimeinen arkipäivä. Omaishoidon tuki on verotettavaa tuloa ja omaishoitaja on velvollinen toimittamaan voimassa olevan verokortin. Jos verokorttia ei toimiteta, palkkiosta vähennetään 60 prosentin vero.

Verokortin toimitusosoite on:

Taitoa / Turun toimipiste

Lemminkäisenkatu 14–18 A, 3.krs.

20520 Turku

Ilmoitusvelvollisuus poissaoloista ja olosuhteiden muutoksista

Solmiessaan omaishoitosopimuksen hoitaja sitoutuu ilmoittamaan poissaoloista ja olosuhteiden muutoksista. Muutoksista ilmoitetaan omaishoidon asioita hoitavalle omaishoidon ohjaajalle tai palveluohjaajalle.

Ilmoitus tehdään, kun kotona tapahtuva hoito keskeytyy esim. sairaalajaksojen, tilapäishoidon, opiskelun toisella paikkakunnalla tai ulkomaan matkojen vuoksi tai päättyy kokonaan. Myös muista muutoksista esim. hoitajan vaihtumisesta, hoitosuhteen päättymisestä, osoitteenmuutoksesta, ulkopuolisen avun lisääntymisestä jne. on ilmoitettava omaishoidon tuen asioitane hoitavalle omaishoidon ohjaajalle tai palveluohjaajalle.

Kaikista hoitajan ja hoidettavan ulkomaanmatkoista tulee ilmoittaa. Omaishoidontuki ei ole ulkomaille myönnettävää palvelua. Jos ulkomailla oleskelu kestää yli kolme viikkoa, maksu keskeytyy. Jos ulkomailla oleskelu jatkuu yli kolme kuukautta, sopimus irtisanotaan.

Sopimuksen irtisanominen, päättäminen ja purkaminen

Omaishoidon tuen irtisanomisaika on kunnan taholta kaksi kuukautta ja hoitajan taholta yksi kuukausi. Sopimus irtisanotaan, jos hoidettavan toimintakyky on parantunut, hoidon sitovuus on vähentynyt, hoidollinen tilanne kotona on muuttunut, omaishoidon tuen kriteerit eivät enää muutoin täyty tai omaishoidon sopimusta ei noudateta, esim. ilmoitusvelvollisuuden noudattamatta jättäminen.

Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Sopimus lakkaa olemasta voimassa sen kuukauden lopussa, jona hoidettava muuttaa pois Turusta, siirtyy laitoshoidon, asumispalveluihin, ympärivuorokautiseen hoitoon, kotihoidon palveluihin tai kuolee.

Sopimus omaishoidon tuesta voidaan purkaa välittömästi, jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden.

Hyvinvointitoimiala, Omaishoito

1.1.2019

Omaishoidon tuen vapaat

Lakisääteiset ja harkinnanvaraiset vapaat

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Hoitajalla on oikeus pitää lakisääteistä vapaata kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää. Kertyneet lakisääteiset vapaat käytetään kuluvan kalenterivuoden aikana.

Kunta voi mahdollisuuksien mukaan järjestää omaishoitajalle lakivapaiden lisäksi harkinnanvaraista vapaata. Lakisääteisten vapaiden lisäksi myönnetty harkinnanvarainen vapaa vähentää hoitopalkkiota.

Hoitajan lääkinnällisen kuntoutuksen ja hoidettavan itsenäiseen asumiseen tähtäävän asumisharjoittelun ajalle voidaan myöntää harkinnanvaraisia vapaapäiviä, jotka eivät vähennä omaishoidon tuen palkkiota.

Vuorohoito

Vuorohoito tarkoittaa sitä, että hoidettavan hoito tapahtuu vuoroin omaishoitajan toimesta ja vuoroin lyhytaikaishoidon ympärivuorokautisen hoidon yksikössä.

Mikäli omaishoito keskeytyy ennalta suunnitellusti säännöllisesti kuukausittain yhteensä 6–14 vuorokaudeksi (7–15 päiväksi), niin hoidettavan katsotaan siirtyneen vuorohoitoon. Vuorohoito vähentää hoitopalkkiota poissaolopäiviltä, lukuun ottamatta kahta lakisääteistä vapaata kalenterikuukautta kohden.

Jos ympärivuorokautista hoitoa tarvitaan säännöllisesti yli 14 vuorokautta, niin omaishoidon tukea ei myönnetä lainkaan, vaan palvelut tulee järjestää muulla tavoin.

Vuorohoidosta tehdään aina sopimus hoitajan kanssa.

Hyvinvointitoimiala, Omaishoito

1.1.2019

Omaishoitoa tukevat palvelut

Omaishoidettavalla on oikeus maksuttomaan kotisairaanhoidoon, jollei hän kykene asioimaan terveysasemalla tai muutoin hoidettavan hoidollinen tilanne on vaativa.

Omaishoidon tuen lisäksi voidaan myöntää omaishoitajaa ja hoidettavaa tukevia palveluita pääsääntöisesti palvelusetelillä. Palvelun sisältö määritellään palvelu- ja hoitosuunnitelmassa.

Omaishoitoa tukevien palveluiden myöntämiskriteerit

- Omaishoitoa tukevat palvelut myönnetään pääsääntöisesti palvelusetelillä
- Palvelu on tarkoitettu asiakkaille, joille on myönnetty kaupungin omaishoidon tuki.
- Palveluiden saaminen perustuu tarveharkintaan. Omaishoidon asioita käsittelevä ohjaaja arvioi tarpeen kotikäynnillä. Tarpeen tai olosuhteiden muuttuessa palvelut voidaan perua.
- Palvelut myönnetään pääasiassa määräaikaisena.
- Palvelun tarkoitus on tukea omaishoidettavan voimavaroja ja kotona asumista sekä omaishoitajan jaksamista ja hyvinvointia.
- Palvelut myönnetään hoidettavan henkilökohtaiseen hoitoon ja huolenpitoon. Palveluntuottaja voi tuolloin ottaa vastuun hoidettavan hoidosta, jolloin omaishoitajan ei tarvitse olla läsnä.
- Harkinnanvaraisesti voidaan myöntää hoitajan yksittäiseen tarpeeseen, esimerkiksi terveydenhoidolliset toimenpiteet, perhetilanteet ja hautajaiset.
- Myönnettävän palvelun määrä:
 - 1. palkkioluokka: 1 - 16 tuntia kuukaudessa
 - 2. ja 3. palkkioluokka: 1 -35 tuntia kuukaudessa
- Omaishoidon tuen palvelua ei myönnetä siivoukseen tai muihin kodinhoidollisiin töihin.
- Omaishoidon tuen palveluseteliä ei myönnetä sairaanhoidollisiin palveluihin, vaan sairaanhoidolliset toimenpiteet kuuluvat alueen kotihoidon tai terveyskeskuksen sairaanhoitajalle.

Yli 18-vuotiaille myönnettävän omaishoidon tuen palkkioluokkakriteerit**1. Palkkioluokka 399,91 €/kk**

- Vaihtoehto päivittäiselle kotihoidolle.
- Hoidettava tarvitsee päivittäin henkilökohtaista huolenpitoa ravitsemuksen-, lääkityksen- ja henkilökohtaisen hygienian hoidossa.
- Fyysisistä, kognitiivisista tai psyykkisistä syistä hoidettavan valvonnan tarve on päivittäistä.
- Hoidettavan ja hoitajan ei tarvitse asua samassa kotitaloudessa.
- Hoitaja voi olla ansiotyössä kodin ulkopuolella.
- Mahdollisuus saada lisäksi omaishoitoa tukevia palveluita pääsääntöisesti palvelusetelillä, 1 - 16 h/kk hoitoon ja huolenpitoon hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti.

2. Palkkioluokka 758,18 €/kk

- Vaihtoehto laitoshoidolle (vanhainkoti, pitkäaikaissairaanhoito).
- Hoidettava vaatii jatkuvaa ympärivuorokautista henkilökohtaista hoitoa, avustamista ja valvontaa. Hoidettava voi olla osan aikaa päivästä yksin.
- Hoitaja ei voi olla ansiotyössä kodin ulkopuolella.
- Mahdollisuus saada lisäksi omaishoitoa tukevia palveluita pääsääntöisesti palvelusetelillä, 1 - 35 h/kk hoitoon ja huolenpitoon hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti.

3. Palkkioluokka 1205,93 €/kk

- Hoidettavalla on lyhytaikainen ja ympärivuorokautinen henkilökohtaisen hoidon tai huolenpidon tarve (enintään noin 6 kk).
- Kyseessä on hoidollisesti raskas siirtymävaihe (esim. vaikeasta leikkauksesta toipuminen) tai saattohoito.
- Hoitaja on hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä.
- Hoitajalla ei ole tältä ajalta vähäistä suurempia työtuloja eikä oikeutta vuorotteluvapaalain (1305/2002) 13 §:n mukaiseen vuorottelukorvaukseen.
- Mikäli kyseessä on saattohoito, hoitajana voi toimia eläkkeellä oleva henkilö. Mahdollisuus saada lisäksi omaishoitoa tukevia palveluita pääsääntöisesti palvelusetelillä, 1 - 35 h/kk hoitoon ja huolenpitoon hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti.